

ЕВОЛЮЦІЯ ПОНЯТТЯ «ФАХОВА МОВА» У МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ: КОМПАРАТИВНИЙ ВИМІР

Литвиненко Ніна Павлівна,

докторка філологічних наук, професорка,

завідувачка кафедри мовної підготовки,

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

ORCID: 0000-0002-6572-2392

Ісмаїлова Ленмара Ленурівна,

викладачка кафедри мовної підготовки,

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

ORCID: 0000-0002-1131-5265

У статті здійснено компаративно-історичний аналіз еволюції поняття «фахова мова» (український відповідник англ. Language for Specific Purposes, LSP) у методиці навчання іноземних здобувачів вищої медичної освіти від другої половини XX ст. до сьогодення. Актуальність дослідження зумовлена потребою теоретичного переосмислення концепту LSP в українській лінгводидактиці медичної освіти в умовах інтернаціоналізації вищої медичної школи, зростання академічної мобільності та формування глобального ринку фахової мовно-медичної підготовки.

На основі аналізу сучасних досліджень англійської мови професійного медичного спрямування (English for Medical Purposes, EMP), медичного дискурсу та підготовки іноземних студентів-медиків у англомовному, німецькомовному, західнослов'янському та українському освітніх просторах виокремлено чотири періоди еволюції концепту: функціонально-стилістичний, комунікативно-діяльнісний, жанрово-дискурсивний, цифрово-інтегративний. Для кожного періоду схарактеризовано розуміння медичної фахової мови, провідні методичні принципи та типові форми навчальної діяльності з іноземними студентами медичних спеціальностей.

Здійснено компаративний аналіз реалізації цих методичних парадигм у чотирьох освітніх традиціях підготовки іноземних здобувачів вищої медичної освіти: парадигмі англійської мови для медичних цілей (English for Medical Purposes, EMP), німецькій моделі фахової медичної мови (Fachsprache Medizin) з обов'язковим фаховим мовним іспитом (Fachsprachprüfung), західнослов'янській традиції фахової мовної підготовки здобувачів вищої медичної освіти (Польща, Чехія, Словаччина) та українській традиції навчання фахової мови іноземних студентів медичних закладів вищої освіти. Виявлено типологічні відмінності у трактуванні медичної фахової мови, співвідношенні мовного й клінічного компонентів, моделях інтеграції з фаховими медичними дисциплінами. Запропоновано узагальнення тенденцій, релевантних для подальшого розвитку методики навчання фахової мови іноземних здобувачів вищої медичної освіти в Україні.

Ключові слова: медична фахова мова, LSP, English for Medical Purposes (EMP), Fachsprache Medizin, методика навчання, лінгводидактика медичної освіти, компаративний аналіз.

Lytvynenko Nina, Ismailova Lenmara. Evolution of the concept of Language for Specific Purposes (LSP) in the methodology of teaching international students in higher medical education: a comparative dimension

The article presents a comparative-historical analysis of the evolution of the concept of *professional language* (Language for Specific Purposes, LSP) in the methodology of teaching international students in higher medical education, from the second half of the twentieth century to the present day. The relevance of the study is due to the need for a theoretical rethinking of the LSP concept in Ukrainian linguistic didactics of medical education in the context of the internationalization of higher medical schools, the growth of academic mobility and the formation of a global market for professional linguistic and medical training.

Based on the analysis of contemporary research on English for Medical Purposes (EMP), medical discourse, and the training of international medical students within the English-speaking, German-speaking, West Slavic, and Ukrainian educational spaces, four periods in the evolution of the concept are distinguished: functional-stylistic, communicative-activity, genre-discursive, digital-integrative. For each period, the understanding of medical professional language, leading methodological principles and typical forms of educational activities with foreign students of medical specialties are characterized.

A comparative analysis of the implementation of these methodological paradigms in four educational traditions of training foreign medical students was carried out: the paradigm of English for medical purposes (EMP), the German model of professional medical language (Fachsprache Medizin) with a mandatory professional language exam (Fachsprachprüfung), the West Slavic traditions of professional language training for applicants of higher medical education (Poland, the Czech Republic, Slovakia) and the Ukrainian tradition of teaching professional language to foreign students of medical institutions of higher education. Typological differences in the interpretation of medical professional language, the ratio of linguistic and clinical components, and models of integration with professional medical disciplines were identified. A generalization of trends relevant for the further development of the methodology of teaching professional language to foreign medical students in Ukraine is proposed.

Key words: medical professional language, LSP, English for Medical Purposes (EMP), Fachsprache Medizin, methodology of teaching, linguodidactics of medical education, comparative analysis.

Вступ. Інтернаціоналізація медичної освіти, що активно розгортається з другої половини ХХ ст., трансформувала статус медичної фахової мови з допоміжного інструмента у самостійний об'єкт методичного проектування. Зростання академічної мобільності іноземних студентів, поява англійських медичних програм у країнах, де англійська не є державною (Польща, Чехія, Угорщина, Італія, Латвія, Україна), формування міжнародних професійних медичних спільнот зумовили потребу в системних методичних рішеннях щодо навчання іноземних студентів фахової мови країни навчання, якою здійснюються клінічна практика, професійне спілкування та взаємодія з пацієнтами в системі охорони здоров'я. У відповідь на ці виклики в різних освітніх системах сформувалися самостійні методичні парадигми: англійська модель «англійська мова для медичних потреб» (English for Medical Purposes, EMP), німецька модель «медична фахова мова» (Fachsprache Medizin), західнослов'янська традиція навчання фахової мови студентів-медиків (język specjalistyczny dla studentów medycyny), а також українська традиція навчання фахової мови іноземних студентів медичних спеціальностей.

Українська лінгводидактика медичної освіти, інтегрована до європейського освітнього простору в межах Болонського процесу, накопичила значний теоретичний і практичний досвід навчання фахової української та англійської мов іноземних студентів медичних спеціальностей. Проте концептуальний апарат, яким послуговуються вітчизняні дослідники, формувався переважно в межах національної традиції професійно орієнтованого навчання мови і не завжди корелює із сучасним зарубіжним концептом LSP. Зокрема, у міжнародному науковому дискурсі поняття «медична фахова мова» зазнало суттєвої еволюції – від функціонально-стилістичного тлумачення до інтегративного розуміння її як системи дискурсивних практик медичної професійної спільноти, що безпосередньо позначилося на методичних рішеннях щодо навчання іноземних студентів-медиків.

Особливої актуальності проблема набуває у контексті підготовки іноземних студентів-медиків в українських закладах вищої медичної освіти, для яких медична фахова мова є водночас об'єктом навчання, інструментом опанування фахових клінічних дисциплін та засобом професійної комунікації під час клінічної практики з пацієнтами. Це зумовлює необхідність систематизації етапів еволюції фахової мови (LSP) у міжнародній методиці навчання іноземних студентів-медиків та компаративного аналізу відповідних методичних рішень у різних освітніх традиціях.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сучасні дослідження методики навчання медичної фахової мови іноземних студентів охоплюють різні напрями лінгводидактичних і міждисциплінарних досліджень. У вітчизняній науковій літературі значну увагу приділено питанням професійної медичної комунікації, що становлять теоретичне підґрунтя для розроблення методики навчання медичної фахової мови іноземних студентів. Еколінгвістичний підхід до аналізу професійної медичної комунікації обґрунтовано в дослідженні еколінгвістичних маркерів медичного ділового спілкування (2025) [1]. Психолінгвістичні характеристики професійної комунікації лікарів в умовах війни, що безпосередньо впливають на методичні підходи до навчання медичної фахової мови, схарактеризовано у праці Ю. Кучина, Н. Стучинської, Н. Литвиненко, Н. Савелюк та співавторів (2024) [2]; гендерний аспект медичної професійної комунікації – у дослідженні Н. Стучинської, Н. Литвиненко та співавторів (2025) [3]. Корпусно-лінгвістичний підхід до навчання EMP у медичних університетах України обґрунтовано у праці Ю. Лисанець, Л. Морської, О. Беляєвої (2024) на матеріалі застосування корпусного інструменту VersaText у навчальному процесі [4]. Теоретичні засади іншомовної професійної комунікації, що становлять підґрунтя навчання фахової мови у медичній освіті, висвітлено у праці Л. Лимар [5].

У сучасній зарубіжній науковій традиції English for Medical Purposes ключові тенденції

методики навчання іноземних студентів-медиків відображено у працях, опублікованих у міжнародних журналах у 2024–2025 рр. Концептуально важливою є праця А. Stötzer, Ё. Farkas «Актуальні питання: оновлення нашого розуміння англійської мови для медичних цілей» (2024) («Contemporary matter: updating our understanding of English for Medical Purposes»), у якій здійснено сучасне переосмислення концепту English for Medical Purposes (EMP) – англійської мови для медичних цілей – у контексті інтернаціоналізації медичної освіти, виокремлено основні методичні виклики та запропоновано шляхи їх подолання [6]. У дослідженні N. G. H. Nguyen «Виклики та стратегії викладання англійської мови для медичних цілей: огляд літератури» (2025) («Challenges and strategies in teaching English for Medical Purposes: a literature review») систематизовано підходи до навчання English for Medical Purposes (EMP) – англійської мови для медичних цілей, окреслено основні методичні виклики (складність медичної термінології, обмеженість контекстної практики, потреба в міждисциплінарній взаємодії мовознавців і медиків) та запропоновано стратегії їх подолання [7]. У праці R. Muthukumar, I. Therwongsa та співавторів (2025) на матеріалі емпіричного дослідження доклінічного навчання студентів-медиків Khon Kaen University обґрунтовано продуктивність структурованих веб-курсів EMP як засобу формування мовних навичок майбутніх лікарів [8]. У дослідженні Z. Zolfaghari, Z. Karimian, N. Zarifsanaiey, A. Y. Farahmandi (2025), проведеному на матеріалі іранських медичних університетів, виокремлено низку викликів, пов'язаних із методикою EMP: вони стосуються викладачів, студентів, організації курсу, технологічного забезпечення, а також містять рекомендації щодо вдосконалення навчального процесу. Обґрунтовано доцільність упровадження гейміфікації, змішаного навчання (blended learning) та посилення взаємодії між мовознавцями й медичними фахівцями у викладанні [9]. У бібліографічно-оглядовій праці авторки S. Kh. Khamroeva (2025) узагальнено сучасні методичні рекомендації для EMP-курсів: автентичні матеріали, аналіз потреб, проблемно-орієнтоване навчання, рольові ігри, симуляційні діалоги, інтеграція технологій [10]. Виклики, з якими стикаються іноземні студенти в умовах англомовного навчання (English-Medium Instruction, EMI), детально проаналізовано на прикладі закладів вищої медичної освіти В'єтнаму у праці N. T. Hung, T. Q. Lap, V. D. Tho (2025) [11].

Аналіз джерельної бази свідчить, що, попри значну кількість сучасних праць, присвячених

окремим аспектам і національним традиціям методики навчання медичної фахової мови іноземних студентів, у вітчизняній науці досі відсутнє комплексне історико-компаративне дослідження еволюції концепту LSP у методиці навчання іноземних здобувачів вищої медичної освіти. Це зумовлює потребу узагальнення наявних теоретичних напрацювань і виявлення типологічних закономірностей еволюції концепту LSP. Відповідно, наукова новизна дослідження полягає у запропонованій авторській періодизації еволюції концепту «фахова мова» (LSP) та компаративному аналізі особливостей його розвитку в різних освітніх традиціях.

Метою статті є виокремлення та характеристика основних етапів еволюції поняття «фахова мова» (LSP) у методиці навчання іноземних студентів-медиків, а також компаративний аналіз способів теоретичної та методичної реалізації цього явища в англомовній (EMP), німецькій (Fachsprache Medizin), західнослов'янській та українській освітніх традиціях.

Методи дослідження. У процесі дослідження застосовано комплекс таких методів: *теоретичний аналіз і синтез* сучасної наукової літератури з методики навчання медичної фахової мови іноземних студентів – для уточнення сутності поняття LSP та його еволюції у міжнародній науковій традиції; *історико-генетичний метод* – для виокремлення основних періодів розвитку концепту медичної LSP у методиці навчання іноземних студентів-медиків; *компаративний метод* – для зіставлення способів теоретичної та методичної реалізації поняття у різних освітніх традиціях підготовки іноземних студентів-медиків; *термінологічний аналіз* – для з'ясування співвідношення національних термінологічних відповідників (English for Medical Purposes, Fachsprache Medizin, język specjalistyczny medyczny, фахова мова медицини); *узагальнення та систематизація* – для виявлення типологічних тенденцій еволюції концепту, релевантних для розвитку української методики навчання фахової мови іноземних студентів-медиків.

Виклад основного матеріалу. Поняття «фахова мова» (Languages for Specific Purposes, LSP) пройшло у міжнародній методиці навчання іноземних студентів-медиків складну еволюцію, що віддзеркалює загальні зміни у мовознавстві та лінгводидактиці медичної освіти другої половини XX – початку XXI ст. У межах цієї еволюції доцільно виокремити чотири періоди, кожен з яких характеризується специфічним розумінням природи медичної фахової мови, провідними

методичними принципами та типовими формами навчальної роботи з іноземними студентами медичних спеціальностей.

Функціонально-стилістичний період (1960–1970 рр.)

На цьому етапі медичну фахову мову тлумачили як функціональний підстиль літературної мови, що обслуговує сферу професійної комунікації лікарів і характеризується специфічною медичною термінологією (греко-латинського походження), складним синтаксисом наукового медичного тексту та стилістичними особливостями історії хвороби, медичної статті, лекційного дискурсу. Об'єктами методичного опису були медична термінологія (анатомічна, клінічна, фармацевтична), типові синтаксичні конструкції медичного наукового тексту, стилістика жанрів медичного писемного мовлення.

Методика навчання іноземних студентів-медиків у цей період орієнтується переважно на читання і переклад медичних фахових текстів, засвоєння медичної термінологічної лексики, аналіз граматико-стилістичних особливостей медичного наукового стилю. Провідною формою організації навчального матеріалу є тематично-лексичний принцип (системи органів, групи хвороб, фармакологічні групи); ключовою компетентністю – рецептивне володіння медичним фаховим текстом. В українській лінгводидактиці цього періоду активно розробляються підручники з мови за фахом для іноземних студентів-медиків, побудовані за функціонально-стилістичним принципом, з акцентом на засвоєнні медичних терміноелементів грецького та латинського походження.

Комунікативно-діяльнісний період (1980-ті роки)

Цей період пов'язаний із появою англомовної парадигми English for Medical Purposes (EMP) як спеціалізованої частини English for Specific Purposes, де медична мова розглядається в контексті підходу до навчання іноземних студентів-медиків у конкретних професійних медичних ситуаціях. Звідси ключове методичне поняття «needs analysis» (аналіз потреб) як обов'язковий етап проектування будь-якого курсу EMP, що передбачає виявлення типових комунікативних ситуацій майбутньої лікарської діяльності і відповідних мовних потреб конкретної категорії іноземних студентів [6; 7].

У методиці навчання іноземних здобувачів вищої медичної освіти відбувається перехід від ізолюваного засвоєння медичної термінології до опанування комунікативно повноцінного медич-

ного мовлення в типових професійних ситуаціях: збирання анамнезу, повідомлення діагнозу, інформування про перебіг лікування, спілкування з родичами пацієнта, фахова комунікація з колегами. Акцент переноситься з рецептивних навичок на продуктивні (передусім говоріння у клінічній комунікації), від ізолюваних речень – на зв'язне фахове медичне мовлення.

На відміну від англомовної ЕМР-парадигми у німецькій традиції тривалий час більше уваги приділялося системному дослідженню мовних особливостей фахової медичної мови (Fachsprache Medizin) на всіх рівнях (лексичному – медичні терміни греко-латинського й германського походження, синтаксичному – пасивні конструкції, нумінальний стиль, текстовому – лікарський епікриз (Arztbrief), анамнез (Anamnese), представлення клінічного випадку (Patientenvorstellung), зберігаючи зв'язок із функціонально-стилістичним підходом.

Жанрово-дискурсивний період (1990-ті – початок 2000-х років)

Третій етап еволюції концепту *фахова мова* пов'язаний із «дискурсивним поворотом» і характеризується переосмисленням медичної фахової мови як системи дискурсивних практик медичної професійної спільноти. У методиці навчання іноземних студентів-медиків цей етап ознаменувався переходом від лексико-граматичної до жанрово-дискурсивної організації навчального матеріалу. Іноземних студентів-медиків навчають не «медичної мови» загалом, а конкретних жанрів медичного дискурсу: анамнестичної бесіди з пацієнтом, медичної консультації, повідомлення діагнозу, інформованої згоди, ведення історії хвороби, написання виписного епікризу, презентації клінічного випадку колегам, написання наукової медичної статті за структурою IMRAD (Introduction, Methods, Results, and Discussion: Вступ, Матеріали і методи, Результати та Обговорення), що є загальноприйнятим міжнародним стандартом організації наукового тексту, зокрема у сфері медичних досліджень.

Особливо продуктивним стає поняття «discourse community» стосовно медичної спільноти: іноземні студенти опановують не просто мову, а способи мислення, цінності та комунікативні норми медичної професії. Методика збагачується аналізом дискурсивних кроків (move analysis) у типових жанрах медичної комунікації: як побудована типова анамнестична бесіда, які функціональні частини має епікриз, як структурована презентація клінічного випадку на лікарській нараді.

Українська лінгводидактика в межах цього періоду активно інтегрує жанровий підхід у навчання іноземних студентів-медиків. У дослідженнях вітчизняних науковців обґрунтовується ідея концентричного опанування медичного фахового мовлення, за якого іноземні студенти послідовно засвоюють медичне термінологічне ядро, типові синтаксичні конструкції медичного дискурсу, а згодом – конкретні жанри професійної медичної комунікації [1–3].

Цифрово-інтегративний період (2010-ті роки – сьогодні)

Сучасний етап еволюції медичної фахової мови (LSP) характеризується множинністю інтегративних моделей, які поєднують надбання попередніх парадигм із новими технологічними та методичними можливостями.

Першою ключовою тенденцією є інтеграція мовного та клінічного компонентів у межах моделі інтегрованого навчання змісту та мови (Content and Language Integrated Learning, CLIL), що є особливо релевантним для іноземних студентів-медиків, які мають паралельно опановувати мову (українську, англійську, польську чи німецьку – залежно від країни навчання) та засвоювати клінічний зміст медичних дисциплін. CLIL долає традиційний поділ на «мовну підготовку» і «фахове навчання», пропонуючи інтегроване опрацювання медичних тем одночасно з опануванням релевантної фахової медичної мови [6].

Другою тенденцією є розвиток корпусної лінгводидактики у методиці навчання медичної LSP – використання великих корпусів автентичних медичних текстів (наукових статей, історій хвороб, медичних консультацій) для навчання іноземних студентів-медиків. У праці Ю. Лиса-нець, Л. Морської, О. Беляєвої (2024) обґрунтовано продуктивність застосування корпусного інструменту VersaText у навчанні ЕМР в українських медичних університетах: іноземні студенти безпосередньо працюють із корпусами медичних фахових текстів через функції Word Cloud, Concordance, Profiler, формуючи власні висновки щодо узусних особливостей медичного професійного мовлення та опановуючи спеціалізовану медичну термінологію [4].

Третьою тенденцією є цифровізація навчання медичної фахової мови іноземних студентів. R. Muthukumar, I. Therwongsa та співавтори (2025) на матеріалі емпіричного дослідження доклінічного етапу навчання студентів-медиків Khon Kaen University обґрунтували продуктивність структурованих вебкурсів ЕМР, які значно покращують усі чотири мовні навички (читання,

аудіювання, говоріння, письмо) майбутніх лікарів, особливо в неангломовному освітньому середовищі [8]. Z. Zolfaghari, Z. Karimian та співавтори (2025) обґрунтували доцільність гейміфікації, змішаного навчання (blended learning), міждисциплінарної взаємодії викладачів фахової мови та спеціалістів медичного спрямування як одного зі шляхів подолання типових викликів сучасної методики навчання іноземних студентів [9]. S. Kh. Khamroeva (2025) у систематичному огляді узагальнила сучасні методичні рекомендації для ЕМР-курсів: автентичні матеріали, аналіз потреб, проблемно-орієнтоване навчання, рольові ігри, симуляційні діалоги, інтеграція технологій [10].

Четвертою тенденцією є посилення академічної мобільності іноземних студентів і поява моделі навчання англійською мовою як мовою викладання (English-Medium Instruction, EMI) у країнах, де англійська не є державною: у Польщі, Чехії, Угорщині, Латвії, Італії, Україні, В'єтнамі функціонують англомовні медичні факультети (English Division, International Medical School), де іноземні студенти навчаються фаху англійською. Це породжує дві паралельні методичні потреби: ESP/EAP-підтримка для опанування англійської як мови-посередника навчання та обов'язковий курс місцевої фахової мови (польської, чеської, угорської, української) для клінічної практики з місцевими пацієнтами. У дослідженні Hung N. T., Lap T. Q. та Tho V. D. (2025), проведеному на вибірці іноземних студентів в'єтнамських ЕМІ-програм, виявлено типові виклики, притаманні цій моделі навчання: складність медичної термінології, високий темп викладу лекційного матеріалу, незвичні методи викладання та мовні бар'єри. Ці чинники негативно впливають як на академічне розуміння, так і на соціальну інтеграцію студентів [11].

П'ятою тенденцією, особливо актуальною в умовах війни в Україні, є дослідження психолінгвістичних характеристик професійної комунікації лікарів у кризових умовах, що безпосередньо впливає на методичні підходи до навчання медичної фахової мови іноземних студентів. У сучасній фаховій підготовці майбутніх лікарів у НМУ ім. О. О. Богомольця враховуються особливості медичного мовлення в умовах підвищеної емоційної напруги пацієнтів (посттравматичні розлади, тривожність), що зумовлює потребу в опануванні специфічних мовленнєвих стратегій інформування, заспокоєння, психологічної підтримки [2; 3].

В англомовній ЕМР-традиції (Велика Британія, США, а також країни-реципієнти ЕМР – Іран,

Китай, В'єтнам, Таїланд, Узбекистан) медична фахова мова концептуалізується насамперед як підхід до навчання, зосереджений на потребах конкретної категорії іноземних студентів-медиків і медичних професіоналів. Характерною є висока стандартизація методичних рішень (ОЕТ – Occupational English Test, спеціально розроблений для медичних професіоналів, який оцінює фахову англійську у клінічних ситуаціях), розвинена індустрія підручників з ЕМР за медичними спеціальностями, тісна інтеграція з міжнародними академічними мережами [6; 7; 10]. Сучасні дослідження демонструють методичний поворот до проблемно-орієнтованого навчання, мультимодальних методів, рольових ігор, симуляційних діалогів із пацієнтами [8; 9].

У німецькій традиції медична фахова мова розглядається як самостійний лінгвістичний об'єкт із системно описаними особливостями на лексичному, синтаксичному й текстовому рівнях. Найхарактернішою ознакою цієї традиції є нормативно-сертифікаційна модель: з 2014 р. в усіх шістнадцяти федеральних землях Німеччини запроваджено обов'язковий фаховий мовний іспит, який складають у лікарській палаті відповідної землі іноземні лікарі для отримання допуску до медичної практики (повної або обмеженої лікарської ліцензії). Цей іспит має жорстко структурований формат: 60 хвилин, три частини по 20 хвилин – збирання анамнезу (комунікація з пацієнтом загальною німецькою мовою), документування (написання лікарського листа фаховою німецькою), презентація пацієнта (фахова комунікація з колегами). Цей сертифікаційний стандарт структурує всю методичну роботу: підготовчі курси з фахової німецької мови для медиків у мовних інститутах і клініках, спеціалізовані підручники, сертифікаційну систему фахових мовних іспитів рівнів B2 – C1 для медицини. Загальний рівень володіння німецькою має бути не нижче B2; фахове володіння – C1.

У західнослов'янській традиції (Польща, Чехія, Словаччина) методика навчання фахової мови для студентів-медиків розвивається у тісній взаємодії з англomовною парадигмою англійської мови для медичних цілей та власною мовно-стилістичною школою. У провідних польських медичних університетах – Ягеллонському університеті (Медична школа для іноземців), Медичному університеті в Лодзі, Варшавському, Познанському, Вроцлавському медичних університетах, Гданському медичному університеті – функціонують потужні англomовні відділення з викладанням медицини для іноземних студентів-

медиків. Усі іноземні студенти, які навчаються на англomовному відділенні, обов'язково проходять спеціалізований курс фахової польської мови, що готує їх до клінічної практики з польськомовними пацієнтами. Така бінарна модель (англійська як мова інструкції + фахова польська для клініки) є типовою для країн Центрально-Східної Європи. В українській традиції концепт *фахової мови* для іноземних студентів-медиків розвивається у двох паралельних руслах: навчання фахової української мови іноземних студентів медичних закладів вищої освіти (передусім для клінічної комунікації з україномовними пацієнтами під час практичної підготовки) та навчання фахової англійської мови (ЕМР/ЕАР) як інструмента опанування англomовних медичних програм. Особливістю української традиції є акцент на термінологічному складнику фахового мовлення, інтеграція принципу концентризму, активне впровадження інтерактивних форм навчання (рольові ігри, кейс-метод, симуляційні діалоги з пацієнтами), застосування корпусних інструментів у навчанні ЕМР, урахування психолінгвістичних особливостей медичної комунікації в умовах війни, еколінгвістичних маркерів медичного ділового спілкування, вибірковий компонент [1–5]. Водночас спостерігається певна термінологічна неуніфікованість: паралельно вживаються поняття «фахова мова», «мова за фахом», «професійно орієнтоване мовлення», «мова спеціальності», що не завжди корелюють із міжнародним концептом LSP.

Висновки. Компаративний аналіз дає змогу зробити кілька принципово важливих висновків. По-перше, в усіх розглянутих традиціях простежується спільний вектор еволюції – від функціонально-стилістичного тлумачення медичної фахової мови як підстилю до інтегративного розуміння її як системи дискурсивних практик медичної професійної спільноти. По-друге, попри спільність вектору, національні традиції зберігають специфіку, зумовлену історичною вкоріненістю термінологічних відповідників і національних лінгводидактичних шкіл медичної освіти. По-третє, найбільш чітку методичну структуру забезпечують ті системи, які мають нормативно-сертифікаційний інструмент (Fachsprachprüfung Medizin у Німеччині, ОЕТ в англomовному світі), що структурує усю підготовчу роботу. По-четверте, для української традиції найбільш продуктивно видається стратегія активної інтеграції міжнародного методичного досвіду (передусім сучасних ЕМР-розробок 2024–2025 рр.) за збереження власної концептуальної ідентичності та врахування психолінгвіс-

тичних аспектів медичної комунікації у складних умовах воєнного часу.

Перспективу подальших досліджень убачаємо в розробленні концептуальної моделі сучасної методики навчання фахової мови іноземних студентів у закладах вищої медичної освіти України, що інтегрувала б надбання усіх виокремлених періодів еволюції LSP, урахувала специфіку

національної лінгводидактичної традиції та відповідала актуальним викликам інтернаціоналізації медичної освіти. Отримані результати можуть бути використані під час розроблення програм навчання української мови як іноземної для студентів медичних спеціальностей, створення курсів LSP та модернізації мовної підготовки у закладах вищої медичної освіти.

Список літератури:

1. Lytvynenko N. P., Misnyk N. V., Miroshnichenko O. S., Nikolaieva O. Y., Mashkina O. M. Medical business communication: ecolinguistic markers. *Clinical and Preventive Medicine. Medical Education*. 2025. 42(4). P. 81–85. DOI: <https://doi.org/10.31612/2616-4868.4.2025.10>
2. Kuchyn I. L., Stuchynska N. V., Saveliuk N. M., Lytvynenko N. P., Mykytenko P. V., Kucherenko I. I., Khaustova O. O. Studying of psycholinguistic features of doctors' professional communication under war conditions. *Wiadomości Lekarskie*. 2024. 77(4). P. 670–675. DOI: <https://doi.org/10.36740/WLek202404109>
3. Stuchynska N. V., Lytvynenko N. P., Saveluk N. M., Chernenko N., Sadovnycha O., Kaminska I., Kikinezhdi O. Professional medical communication in war conditions: Gender aspect. *Wiadomości Lekarskie*. 2025. 89(6). P. 772–777. DOI: <https://doi.org/10.36740/WLek/207370>
4. Lysanets Yu., Morska L., Bieliaieva O. The use of VersaText in teaching English for Specific Purposes at medical universities. *Проблеми екології та медицини*. 2024. Vol. 28, No. 1. P. 59–64. DOI: <https://doi.org/10.31718/mep.2024.28.1.08>
5. Лимар Л. Основні підходи до визначення англомовної академічної комунікативної компетентності докторів філософії медичних спеціальностей. Актуальні питання гуманітарних наук. 2021. Вип. 44, т. 2. С. 201–206. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/44-2-34>
6. Stötzer A., Farkas É. Contemporary matter: updating our understanding of English for Medical Purposes. *The Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*. 2024. Vol. 12, No. 3. P. 741–754. DOI: <https://doi.org/10.22190/JTESAP241006055S>
7. Nguyen N. G. H. Challenges and strategies in teaching English for Medical Purposes: A literature review. *International Journal of Language Instruction*. 2025. Vol. 4, No. 3. P. 57–73. DOI: <https://doi.org/10.54855/ijli.25434>
8. Muthukumar R., Thepwongsa I., Sripa P., Jindawong B., Jenwitheesuk K., Virasiri S. Preclinical medical students' perspectives and experiences with structured web-based English for Medical Purposes courses: cross-sectional study. *JMIR Medical Education*. 2025. Vol. 11. e65779. DOI: <https://doi.org/10.2196/65779>
9. Zolfaghari Z., Karimian Z., Zarifsanaiey N., Farahmandi A. Y. Navigating challenges in medical English learning: leveraging technology and gamification for interactive education – a qualitative study. *BMC Medical Education*. 2025. Vol. 25. Article 1045. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12909-025-05111-1>
10. Khamroeva S. Kh. English for Specific Purposes (ESP) for Medical Purposes. *American Journal of Education and Evaluation Studies*. 2025. Vol. 2, No. 10. P. 91–96. URL: <https://semantjournals.org/index.php/AJEES/article/view/2583>
11. Hung N. T., Lap T. Q., Tho V. D. International students' navigating challenges in a Vietnamese English-Medium Instruction Program: self-determination and resilience perspectives. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*. 2025. Vol. 24, No. 4. P. 447–478. DOI: <https://doi.org/10.26803/ijlter.24.4.21>

References:

1. Lytvynenko, N. P., Misnyk, N. V., Miroshnichenko, O. S., Nikolaieva, O. Y., Mashkina, O. M. (2025). Medical business communication: ecolinguistic markers. *Clinical and Preventive Medicine. Medical Education*. 42(4). P. 81–85. DOI: <https://doi.org/10.31612/2616-4868.4.2025.10>
2. Kuchyn, I. L., Stuchynska, N. V., Saveliuk, N. M., Lytvynenko, N. P., Mykytenko, P. V., Kucherenko, I. I., Khaustova, O. O. (2024). Studying of psycholinguistic features of doctors' professional communication under war conditions. *Wiadomości Lekarskie*. 77(4). P. 670–675. DOI: <https://doi.org/10.36740/WLek202404109>
3. Stuchynska, N. V., Lytvynenko, N. P., Saveluk, N. M., Chernenko, N., Sadovnycha, O., Kaminska, I., Kikinezhdi, O. (2025). Professional medical communication in war conditions: Gender aspect. *Wiadomości Lekarskie*. 89(6). P. 772–777. DOI: <https://doi.org/10.36740/WLek/207370>
4. Lysanets, Yu., Morska, L., Bieliaieva, O. (2024). The use of VersaText in teaching English for Specific Purposes at medical universities. *Проблеми екології та медицини*. Vol. 28, No. 1. P. 59–64. DOI: <https://doi.org/10.31718/mep.2024.28.1.08>
5. Lymar, L. (2021). *Basic approaches to definition of English academic communicative competence of medical philosophy doctors*. Current Issues of Humanities, 44(2), P.201–206. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/44-2-34>
6. Stötzer, A., Farkas, É. (2024). Contemporary matter: updating our understanding of English for Medical Purposes. *The Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*. Vol. 12, No. 3. P. 741–754. DOI: <https://doi.org/10.22190/JTESAP241006055S>
7. Nguyen, N. G. H. (2025). Challenges and strategies in teaching English for Medical Purposes: A literature review. *International Journal of Language Instruction*. Vol. 4, No. 3. P. 57–73. DOI: <https://doi.org/10.54855/ijli.25434>

8. Muthukumar, R., Thepwongsa, I., Sripa, P., Jindawong, B., Jenwitheesuk, K., Virasiri, S. (2025). Preclinical medical students' perspectives and experiences with structured web-based English for Medical Purposes courses: cross-sectional study. *JMIR Medical Education*. Vol. 11. e65779. DOI: <https://doi.org/10.2196/65779>
9. Zolfaghari, Z., Karimian, Z., Zarifsanaiey, N., Farahmandi, A. Y. (2025). Navigating challenges in medical English learning: leveraging technology and gamification for interactive education – a qualitative study. *BMC Medical Education*. Vol. 25. Article 1045. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12909-025-07511-1>
10. Khamroeva, S. Kh. (2025). English for Specific Purposes (ESP) for Medical Purposes. *American Journal of Education and Evaluation Studies*. Vol. 2, No. 10. P. 91–96. Retrieved from: <https://semantjournals.org/index.php/AJEES/article/view/2583>
11. Hung, N. T., Lap, T. Q., Tho, V. D. (2025). International students' navigating challenges in a Vietnamese English-Medium Instruction Program: self-determination and resilience perspectives. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*. Vol. 24, No. 4. P. 447–478. DOI: <https://doi.org/10.26803/ijlter.24.4.21>

Дата першого надходження статті до видання: 26.06.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 15.07.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 14.09.2026